Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 222. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 17-го ЛИСТОПАДА 1955. ПЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 17, 1955. No. 222. VOL. LXII.

СТІВЕНСОН ЗГОДИВСЯ КАНДИДУВАТИ НА ПРЕЗИДЕНТА

Шикаґо. — Бувший демократичний кандидат на президента в 1952 році повідомив, що погоджується знову кандидувати від Демократичної Партії в 1956 році. Таким чином він є першим кандидатом, який вчасно проголосив свою кандидатуру; в 1952 році Стівенсон погодився кандидувати аж в останній хвилині перед номінаційною конвенцією. Та в попередніх виборах Айзенгавер переміг Стівенсона більшістю 6,600,000 голосів, здобуваючи більшість у 39 стейтах, а Стівенсон тільки в 9-ох. Стівенсон заявив, що погоджується кандидувати з таких трьох причин: 1. Уважає, що Демократична Партія мусить перебрати владу в свої руки. 2. Він певний, що його кандидатуру підтримають провідники народу не тільки з Демократичної Партії, але і з-поза неї. 3. На його думку кожний американський громадянин повинен причинитися до того, щоб світ був безпечніший і кращий. У своїй заяві Стівенсон не згадував нічого про президента Айзенгавера, який видужує з своєї серцевої недуги, але зате гостро атакував Республіканську Партію, заявляючи, що „розум і відповідальність" не з'являлася в американській політиці так довго, поки демократи не здобули більшости в виборах 1954 року. „Завдання Демократичної Партії, казав Стівенсон, зробити мир і добробут не тільки політичним гаслом, але активним змаганням до поліпшення Америки і світу". Стівенсон склав свою заяву в готелі „Конрад Гілтон", в присутності демократів стейту Іллиной, а телевізійні апарати знимали його під час того. Повідомлення Стівенсона викликало роздвоєння серед демократів стейту Ню Йорк. Губернатор Аверел Гарриман заявив, що Стівенсона підтримають демократи стейту Ню Йорку, якщо йому вдасться здобути більшість на номінаційній конвенції. Те саме „якщо" повторили й інші визначні демократи цього стейту: Майкел Прендерґаст і Кармін Де Сапіо, які вже давніше заявляли свою підтримку Гарриманові. Демократичний губернатор Ню Джерзі Роберт Б. Майнер сказав, що Стівенсон і сенатор Естес Кіфовер — це дві найвизначніші особи, які можуть бути демократичними кандидатами на президента. Стейтовий голова Демократичної Партії Коннектикат Джан М. Бейлі сказав, що займає „вичікуюче" становище щодо номінації демократичного кандидата на президента. Нюйоркський демократичний сенатор Герберт Г. Лімен заявився беззастережно за Стівенсоном. „Я вірю, казав Лімен, що Стівенсон буде сильним кандидатом і що переможе в виборах"! Але демократичний конґресмен з Пенсилвенії Френсіс Е. Волтер заявив, що Стівенсон є тільки „хлопцем американської політики, який вічно сміється". Голова Республіканського Крайового Комітету Ліонард В. Голл сказав таке: „Нарід вже раз відкинув Стівенсона і все те, чого він домагався в 1952 році, і він зробить це саме в найближчих виборах, якщо Стівенсона вибере номінаційна конвенція". Голл сказав, що заява Стівенсона не є жадною новиною, бо про те знали всі вже від 18-ох місяців. Голл висміває Стівенсона, що він робив такий шумний вітер коло своєї заяви, якого не робив ні один з тих кандидатів, які другий раз задумували кандидувати. Голл пригадував Стівенсонові, що в 1952 році він здобув більшість тільки в дев'ятьох стейтах.

МекКарті проти кандидатури Айзенгавера

Вашинґтон. — Сенатор Дж. Р. МекКарті через радіову стацію „Мючуел Бродкестінґ Систем" заявив, що президент Айзенгавер не повинен другий раз кандидувати. На думку сенатора, Айзенгавер „був би нечесний з самим собою і з американським народом", якби почав дбати про свій перевибір. МекКарті сказав, що також нечесно було б намовляти Айзенгавера виставляти свою кандидатуру після того, як він перебув серцеву недугу, і змушувати його до виборчої кампанії, яка вимагає стільки праці й енерґії. Сенатор МекКарті згадував „можливих" республіканських кандидатів у такому порядку: Дж. Едґар Гувер — директор ФБІ, провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд, сенатор Стайлес Бріджес і Еверет М. Діркcен, губернатор Дж. Брейкен Ліс з Ютаг та віце-президент Ричард М. Ніксон.

Стейтовий суд судитиме Ґрегема за вбивство матері й 43-ох осіб

Денвер, Колорадо. — Прокуратор ЗДА Доналд Е. Келлі повідомив, що стейт Колорадо може судити 23-річного Джана Джілберта за вбивство матері й 43-ох осіб, які згинули під час катастрофи літака. Цю катастрофу спричинила часова динамітова бамба, яку підложив Ґрегем, бо хотів дістати 37,500 дол. асекурації за свою матір. Окружний прокуратор в Денвері Берт Кітінґ заявив, що домагатиметься кари смерти за масове вбивство, яке спричинив Ґрегем. Злочинець признався до свого жахливого вчинку і виявив, що він сам дуже боявся, коли побачив, що літак спізнився і годинникова бомма могла б була експльодувати в баґажі матері ще на летовищі. Катастрофа настала кілька мінут після відлету літака з Денверу, а Ґрегем від'їхав з ресторану на летовищі аж тоді, коли надійшла вістка про катастрофу літака.

ТУТ УРЯДУЄ ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР

Кімната в будинку ґеттисбурзької пошти, яку улаштовано як бюро для президента Айзенгавера, що перебуває на своїй фармі в Ґеттисбурґу. Біля столу стоїть пресовий секретар Президента Джеймс Гаґерті.

Тривимірна війна недалеко майбутнього з летючими танками й артилерією

Вашинґтон. — В півофіційному журналі „Армор", присвяченому військовій справі, появилася стаття полк. Роберта Б. Ріґґа, одного з асистентів шефа штабу американської армії ген. Мексвела Д. Тейлора. Атор передбачає, що застосування летючих транспортних возів у майбутньому веденні війни дозволить зредукувати на 70 процентів вплив терену на воєнні операції. Ця „тривимірна" війна вселімінує не тільки сучасні наземні воєнні засоби, але теж і летунство в його дотеперішнім вигляді. Уможливить цю велику революцію у веденні війни застосування летючих плятформ чи тарілок, з допомогою яких могтимуть перелітати через усі перешкоди не тільки танки, але й гармати і вантажні авта з вояками. В майбутній війні відпаде конечність будування військових доріг, мостів тощо. Ріки, баґна, заміновані поля — не будуть жадною перешкодою, бо їх перелітатимуть без труду і танки й артилерія. У зв'язку з цим не треба буде будувати спеціяльних летовищ для літаків поблизу ліній фронту і не буде конечности затруднювати цілі леґіони інженерів, піонерів і технічних робітників. Всі ці пляни можна буде здійснити на протязі найближчих 15 років.

Правники боронять волю слова

Вашинґтон. — Сенатська Підкомісія Конституційних Прав веде переслухання в справі волі слова в цій країні. Чотири визначні правники, які зазінавали перед цією підкомісією, вважають, що воля слова в цій країні мусить існувати, щоб люди могли публічно виявляти, з чого вони невдоволені. Свідки говорили про Першу Поправку до Конституції, яка ґарантує громадянам ЗДА волю слова, преси і зборів. Один із цих свідків, бувший президент каледжу Амгерст і професор університету Висконсін Александер Мейклджан, заявив, що Конґрес не має права допитувати американських громадян, чи вони є комуністами, бо в Першій Поправці до Конституції — дер Мейкледжан, заявив, що Конґрес не може ухвалювати жадного закону, який обмежував би волю громадянина.

Вунсакетська громада інтересується проблемами УНС

Вунсакет, Р. Ай. — Своє заінтересування проблемами нашого громадського життя та ролею Українського Народного Союзу в ньому виявила місцева українська громада своєю, як на місцеві обставини, численною участю (понад 100 учасників) в організаційних зборах УНС, що відбулися минулої неділі, 13-го листопада в церковній залі. Збори зорганізував, їх відкрив і ними проводив головний радний УНС п. Іван Кокольський, а доповідь на організаційні теми виголосив головний секретар УНС п. Григорій Герман. Після доповіді і короткої дискусії над нею відбулися ще окремі збори представників усіх Відділів УНС у стейті, у висліді яких секретарі та інші урядовці Відділів рішили докласти всіх зусиль для посилення організаційної праці УНС, вважаючи її за основу і передумову дальшого розвитку всього нашого громадського життя.

ГОЛОВНА РАДА НТШ

Ню Йорк. — До Головної Ради НТШ, обраної на основі нового статуту в жовтні ц. р., входить також, крім названих у повідомленні, надрукованому в „Свободі" дня 12 листопада ц. р., проф. д-р Іван Мірчук, Мюнхен, директор історично - філософічної секції НТШ.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПРОПОНУВАВ ЗНОВУ ПАКТ ДЛЯ СЕРЕДНЬОГО СХОДУ

Ґеттисбурґ. — Президент Айзенгавер, відповідаючи на формальне запрошення збоку рабіна Зільвера, щоб Президент написав звернення до масової маніфестації жидів у Медизон Сквер Гарден в Ню Йорку, написав йому листа, що його відчитав рабін Зільвер на тій маніфестації. У своєму листі Президент потверджує ще раз переконання, що на Середньому Сході повинен запанувати мир і що тому потрібний пакт, який замирив би Ізраїль з його арабськими сусідами. З'єдинені Держави, писав Президент, будуть рішуче піддержувати заходи Об'єднаних Націй, — щоб не допустити до насильних актів у тому обширі та щоб довести до порозуміння між усіми тамошніми країнами. „Небезпека для миру на Близькому Сході є небезпекою для світового миру, — писав Президент. — Як вже я сказав в іншому дні, коли ми далі готові погодитись на прośби щодо зброї, потрібної для цілей самооборони, то не думаємо причинитися до зросту перегонів у зброєнні на Близькому Сході. Будемо продовжувати політику, що її очолює три-державна декларація з 25 травня 1950 р. Віримо, що та політика найкраще підтримує інтереси і безпеку народів в тому обширі". Президент не бачить причини, чому не можна б суперечок поміж Ізраїлем і його сусідами поладнати мирним способом. — Президент обіцяє ще раз співпрацю З'єдинених Держав у виготовленні мирного договору поміж Ізраїлем і його сусідами. — Реакція жидівських чинників на те звернення Президента — некорисна, бо Ізраїль уважає, що не можна ставитись до нього нарівні з арабськими державами, що — за твердженням Ізраїлю — єдино винуваті в теперішній напруженій ситуації на Близькому й Середньому Сході. Прем'єр Ізраїлю Бен Ґуріон відкинув теж посередництво Ідена, вважаючи, що всяка згадка про коректуру кордонів в користь арабів в ім'я компромісу — річ для Ізраїлю неприйнятлива.

Патріярх Антіохії Максімос IV гостем Української Католицької Екзархії

Филаделфія. — Минулого тижня прибув у відвідини до української католицької Екзархії Патріярх Антіохії І. Б. Максімос IV. З приводу цих відвідин Архиєпископ Кир Константин Богачевський відправив у филаделфійському катедральному храмі архиєрейський молебень, в якому взяли участь, крім Патріярха Максімоса IV, теж латинський архиєпископ Филаделфії О'Гара, архиєпископ Тиру Базіліос Хоури і представники українського духовенства із ЗДА. По закінченні молебня Кир Константин Богачевський вітав Патріярха Антіохії промовою, виголошеною латинською мовою, переказуючи м. ін. коротко історію катедрального храму у Филаделфії, що його посвячував бл. п. Митрополит Андрей Шептицький, і згадуючи єрархів Української Греко-Католицької Церкви на Рідних Землях, замучених і тих, що перебувають тепер ув'язнені в совєтських концентраційних таборах. У відповідь Патріярх Максімос IV виголосив коротку промову і поблагословив усіх приявних. Увечорі дня 8 листопада в залях готелю Белвю-Стретфорд відбувся влаштований на честь гостя бенкет, в якому взяло участь коло 200 осіб, на якому товстмайстром був о. д-р С. Хрепта і на якому теж вітав Патріярха Антіохії Максімоса IV єпископ-помічник Кир Амвроз Сенишин та архиєпископ Базіліос Хоури. На бенкеті говорив теж сам Патріярх про мучеництво мелхітської й української католицьких Церков. В середу 9 листопада Патріярх Максімос відвідав декілька филаделфійських установ.

Совєтський архиєпископ Борис не приїде до ЗДА

Вашинґтон. — Державний департамент повідомляє, що не видасть візи на в'їзд до цієї країни совєтському архиєпископові Борисові. 11 днів тому ЗДА і СССР погодилися в тому, що до цієї країни прибуде архиєпископ Борис, а в заміну за те, до Москви виїде американський католицький священик о. Луїс Діон. Та тепер Совєти зажадали, щоб архиєпископ Борис під час свого побуту в ЗДА міг виконувати релігійні чинності для американських громадян, які належать до Російської Православної Церкви. На цю вимогу не могли погодитися ЗДА, бо Совєти не погодилися дати подібні права американському католицькому священикові, який плянує виїхати до Москви. Американський католицький священик буде обслуговувати тільки американських громадян та інших чужинців, йому не вільно відправляти богослужень для совєтських громадян. Совєти видали візу о. Діонові 2 листопада і ще не відомо, чи її уневажнять після того, як ЗДА не погодилися на те, щоб совєтський архиєпископ очолював Російську Православну Церкву в ЗДА.

НІ В ОДНІЙ СПРАВІ НЕ ОСЯГНЕНО В ЖЕНЕВІ ПОРОЗУМІННЯ

Женева. — 15-те з черги засідання Женевської конференції 4-х міністрів закордонних справ закінчилося так само, як усі попередні, без найменшої згоди. Річ ішла ще про „контакти між Заходом і Сходом". Впродовж того засідання, що з перервами тривало весь вівторок 15 листопада, Молотов виголосив аж три промови, представив проєкт пакту безпеки для Европи у 6-ти точках, проєкт деклярації 4-ох міністрів у 4-ох точках про „поправу контактів", та крім цього, поширив поміж членами всіх делеґацій проєкт дальших переговорів про роззброєння, що його західні делеґати вважали до цього часу довірочним. Цю гарячкову активність Молотова західні кореспонденти й обсерватори в Женеві пояснюють його бажанням викликати у світі враження, що совєтська делеґація у Женеві „робила, що могла", щоб осягнути порозуміння, та що вина невдачі Женевської конференції лежить по західньому боці. Щоб спаралізувати очевидний замір Совєтів скинути на Захід вину за невдачу Женевської конференції, три західні міністри рішили — повідомляє західня преса — поруч із офіційним формальним комунікатом всіх чотирьох міністрів — видати ще власний комунікат, який насвітлив би хід і вислід Женевської конференції з одностайного становища всіх трьох західніх великодержав. Головним речником західніх делеґацій був у вівторок державний секретар Доллес, який двічі забрав був слово. Він заявив, що совєтський проєкт безпеки, схоплений у 6-ти точках, буде підданий розглядові, зате з місця відкинув совєтську пропозицію щодо „поправи контактів". У тій пропозиції, заявив державний секретар, нема згадки про найважнішу справу, а саме, про право свобідної виміни ідей і інформацій між Сходом і Заходом. — Доллес, ствердивши, що західні держави не замикаючи кордонів своїх держав і не відмежовують своїх народів поліційними засобами від комуністичних ідей, — висловив водночас переконання, що Совєти бояться ідей західньої демократії. Доллес, натякуючи на відомий „ухил" і „каяття" Молотова, заявив, що він — Доллес, дійсно думав, що в Совєтах збудовано вже соціялізм, який не повинен лякатися суперництва збоку демократії, а тим часом показується, що той совєтський устрій стоїть ще на дуже хитких ногах, коли він лякається неприхильних йому думок. Доллес ствердив далі, що з 17 точок французької пропозиції про способи поправи східньо-західніх контактів. — Молотов частинно погоджується на 5, відкинувши цілком 12 інших, найбільш суттєвих. Молотов найбільш обурився на вимогу західніх міністрів, щоб — для влегшення туристичного руху — Совєти змінили офіційний курс рубля у відношенні до доляра, бо він не відповідає реляції рубля до доляра на дійсному неофіційному ринку. — Молотов заявив, що це знову „вмішування у внутрішні справи Совєтів та накинувся при цьому на З'єдинені Держави, що, мовляв, Совєти не є Південною Америкою, у відношенні до якої „деякі овочеві компанії" можуть дозволити собі впливати на господарські відносини. Молотов зробив теж прозорий натяк під адресою Франції, закинувши їй незгідність між словами про потребу тісних культурних контактів та ділами, покликавшись на французьку заборону російському балетові виступити у Парижі. Французький міністер Піне гостро відповів Молотову: французький уряд, мовляв, хотів у 1954 році тільки охоронити членів російського балету від сподіваної демонстрації французьких комбатантів індо-китайського фронту, які не могли забути, що Совєти постачали індо-китайським комуністам зброю проти Франції. Знову ж англійський міністер МекМіллен заявив, що коли Совєти відкинули об'єднання Німеччини, то нема взагалі глузду обговорювати знову будьякий новий совєтський проєкт европейського пакту безпеки. — Після того рішено, що в середу 16 листопада 4 міністри вернуться ще раз до точки 1 про об'єднання Німеччини. Рахуються згори з тим, що те засідання буде тільки формальним ствердженням, що в справі об'єднання Німеччини не прийшло до згоди, останнє засідання чотирьох міністрів буде присвячене узгідненню формального комунікату про Женевську конференцію.

Марокко готовиться привітати султана

Рабат. — Від середи до п'ятниці цього тижня мають тривати в Марокко радісні маніфестації з приводу повороту з заслання Сіді Мохаммеда бен Юссефа, популярного в арабських масах султана, що його два роки тому Франція скинула з султанського престолу, а тепер, під тиском націоналістичної опінії і терористичного руху — назад повернула йому престіл. Тріюмфальний поворот Юссефа був передбачений на середу 16 листопада. В Марокко перейняв уже урядування від генерала Лятура новий французький генеральний резидент, Андре Дюбуа, відомий з своєї рішучости та водночас ліберальних поглядів у відношенні до колоніяльних народів. Він проголосив з нагоди приїзду султана широку амнестію для політичних в'язнів. Водночас зосереджено 15,000 поліції і війська для вдержання порядку при тріюмфальному поході султана та здавлення в зародку всяких спроб використати накопичення на вулицях мас для якогось нового терористичного акту.

В АМЕРИЦІ

● **В Ню Йорку** вийшло перше число консервативного журналу „Ди Нешенел Ревю", який має появлятися щопонеділка. В ньому, між іншими, є стаття сенатора Вільяма Ф. Новленда. Редактор цього журналу Вільям Ф. Боклі заявляє, що це нове видання має своїм завданням „іти проти течії" і кричати „стій!" там, де цього треба.

● **У Вітмені, Массачусетс,** відбувся похорон 97-річного батька нюйоркського кардинала Френсіса Спелмана, Кардинал відправив Службу Божу, на якій було присутніх понад 100 прелатів.

● **Пресвітеріянська Церква** в Ню Йорку вважає, що жінки також можуть бути пасторами. На крайових зборах цієї Церкви в Лос Анджелесі постановлено, що місцеві Церкви мають вирішити цю справу, а їхнє рішення затвердить Генеральна Асамблея, яка збереться у травні 1956 року в Филаделфії.

● **Геррі Дженісон** вирішив з родиною втекти з Ню Йорку, бо ватага молодих хлопців погрожує вбити його сина. В самообороні син Геррі Дженісона вирвав ніж в одного хлопця, який на нього напав, і цим ножем його поранив.

● **Вільям Гіллман,** який допомагав бувшому президентові Геррі С. Трумановi писати спогади, заявив на прийнятті журналістів в Ню Йорку, що Труман належить до найбільших авторитетів, якщо йде про основні періоди світової історії.

● **Уряд Натуралізації і Іміґрації** наказав депортувати 50-річного шотляндського письменника Джеймса Роналда, автора 25-ох книжок тому, що він умовохворий і небезпечний для довкілля.

● **В Індіянополісі, Індіяна,** помер у віці 80-ох років бувший голова Американської Федерації Праці і визначний провідник організованого робітництва Деніел Дж. Тобін.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

У КОЛГОСПАХ ЗАКАРПАТТЯ НЕ ХОЧУТЬ МОЛОТИТИ

Спеціяльний кореспондент „Радянської України" (27 вересня ц. р.) подає з Хусту: „Неорганізованість у переведенні сільсько-господарських робіт в колгоспах Закарпатської области призвела цієї осени до великого затягування їх. В Межигірському районі ще й досі не закінчили косовицю зернових, а молотьбу навіть не починали. З 18 колгоспів району тільки артілі ім. Леніна та ім. Сталіна своєчасно зорганізували обмолот зерна. На 25 вересня в цьому районі обмолочено всього лише 8 відсотків урожаю хліба. Не краще в сусідньому — Воловецькому районі. Тут відстають не тільки з обмолотом зернових, але й з сівбою озимих культур. У цілому районі майже всі колгоспи, за винятком артілей „Перемога" та ім. Леніна, ще молотять хліб і невідомо коли закінчать. За зведенням обласного управління сільського господарства на 20 вересня, в цьому районі обмолочено тільки 31.7 відсотка зернових. Дуже повільно молотять і у Великоберезнянському, Іршавському та Берегівському районах Закарпаття.

ВСЕСОЮЗНА СПАРТАКІЯДА СІЛЬСЬКИХ СПОРТОВЦІВ

24 жовтня в Одесі почалася Всесоюзна спартакіяда сільських фізкультурників. У змаганнях беруть участь коло 1,600 осіб. На спартакіяді представлені окремою групою також „трудівники цілинних земель". В перший день змагань майстер спорту киянин Володимир Ситкин, беручи в них участь поза конкурсом, встановив новий всесоюзний рекорд у скоках в височінь. Його вислід — 2 метри 5 сантиметрів. Естонська колгоспниця Юта Олмаа найдалі метнула диск — на 41 метр 99 сантиметрів. Після двох днів змагань попереду йдуть легкоатлети України. Почалися зустрічі стрільців, волейболістів і футбольних дружин.

„СВЯТА ПІСНІ" НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ

Виходячи з засади „хто співає, той не журиться", керівники Тернопільської области організують по всіх її районах „свята пісні". Кореспондент „Радянської України" про одно таке „свято" пише: „В Шумському районі, в найкращому куточку славнозвісного Суразького лісу, де колись проходили героїчні партизани Ковпака, зібралося майже десять тисяч колгоспників, механізаторів та інтеліґенції. Вони з захопленням слухали виконані зведеним хором в тисячу співаків пісні радянських композиторів про комуністичну партію і радянську державу, популярну в области „Пісню про золоті качани", складену місцевими авторами..." — Ковпак, компартія і кукурудза, нема що казати речі цікаві, але навряд чи з захопленням слухали про них десять тисяч людей, стягнених примусово.

ВИСТАВКА ТВОРІВ ХАРКІВСЬКИХ МАЛЯРІВ

У Харкові відкрилась виставка графічних праць місцевих малярів, на якій виставлено коло 600 найкращих творів, що появилися в останні десятиліття. Серед них — твори Василя Касіяна, присвячені Тарасові Шевченкові, ілюстрації Дерегуса до повістей Гоголя, а також графіка В. Мироненка. Як подає „Радянська Україна", значне місце на виставці займають твори, що зображують „самовіддану працю робітників і колгоспників", а також портрети „знатних людей области". Виставку присвячено 300-річчю з дня заснування Харкова.

В СВІТІ

● **МекМіллен,** англійський міністер закордонних справ, заявив Молотову на Женевській конференції, що оправдування приглушування західніх авдицій арґументом, що, мовляв, ті передачі підбурюють совєтське населення, — цілком фальшиве. Большевицькі радіовисильні приглушували м. ін. передачу через Брітіш Бродкестінґ Корпорейшен тексту промов Булґаніна і Хрущова з липневої Женевської конференції. МекМіллен висловив думку, що цим большевики образили в першу чергу своїх власних вожаків.

● **Москва образилась,** що уряд Аденауера досі не погодився формально на першого совєтського амбасадора в Бонні, Зоріна, „пацифікатора" Чехословаччини.

● **Ізраїль запропонував** виміну полоненими, що їх ізраїльські й арабські війська захопили в ряді останніх прикордонних сутичок. Ізраїль готов відставити до єгипетського й сирійського кордонів 90 арабських вояків, якщо Єгипет і Сирія віддадуть 8 ізраїльських.

● **У Франції** спаралізований летунський рух внаслідок страйку обслужного персоналу на всіх летовищах. Єдине летовище, яке не охоплене страйком — недалеко Парижа, призначене лише для далекопростірних летів до Африки і Сходу.

● **У столиці Кипру Нікозії,** група середньошкільників напала на вулиці на англійського полковника, команданта допоміжньої поліції, Джозефа Чемберлена, сина колишнього міністра закордонних справ Остена Чемберлена. Поліції прийшлося розганяти середньошкільників слізним ґазом. Юрба напала також і поранила трьох англійських вояків, коли вони виходили з кінотеатру в містечку Фамаґуста.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОВЄТСЬКА ДИВЕРСІЯ

Вчора мала закінчитись конференція міністрів закордонних справ чотирьох великодержав у Женеві. Закінчується вона тим, чим закінчуються всі спроби будь-якого східньо-західнього порозуміння чи договорення: нічим. І це не є жадною несподіванкою. Навпаки. Весь західній світ ставився до цієї конференції та її можливостей в найкращому разі із сподіваннями без надій. Ніхто не мав жадних ілюзій, що ця конференція може бути чим іншим, ніж ще одною безуспішною спробою бодай психологічно наладнати якийсь „модус вівенді" між двома антагоністичними світами і закреслити якийсь новий період часу, що його могло б провести людство, стероризоване кошмарними перспективами атомової війни. А все ж таки ця конференція відбулася з великим говореним та писаним розголосом перед нею і під час її тривання. Напевно й після її безуспішного закінчення матиме вона великий розголос.

Саме в цьому розголосі можна добачати ціль цієї конференції: відвернення уваги світової опінії від інших проблем, або — інакше кажучи — просту диверсію. Очевидно, що диверсійні цілі встановила для цієї конференції Москва, бо нічим іншим, як тільки диверсією, треба вважати всю ту співіснувальну метушню, яку викликали в світі совєтські дипломатичні усмішки під час липневої „зустрічі на вершинах" у Женеві та деякі практичні кроки Кремлю, безвартісні на довшу мету і для самої справи миру, але, без сумніву, успішні для створення відповідної атмосфери та для самої диверсії.

В той бо час, як увесь світ інтересувався, нехай і безнадійним, співіснувальним „духом Женеви", Москва могла започаткувати, повести і зробити багато дечого такого, що не має нічого спільного з цим „женевським духом". Навести б тільки деякі приклади:

Співіснувальний гомін цілком, або майже цілком заглушив загрозливі алярми з Далекого Сходу. Тим часом Москва і її комуно-китайський сателіт гарячково розбудовували нові аеродроми та нові військові бази для нападу на Формозу. Цікаві дані в зв'язку з цим подає відомий військовий і стратегічний співробітник „Н. Й. Таймсу", Генсон В. Болдвин. Він, наприклад, твердить, що впродовж останніх місяців большевики завершили будову цілого ряду аеродромів на китайському континенті навпроти Формози і Кореї. На цей обшир перекинено приблизно 50,000 досвідчених у Корейській війні вояків і велику кількість літаків та найсучаснішої зброї.

З інших джерел повідомлено, що на всьому просторі Совєтського Союзу гарячково розбудовується комунікаційну сітку, зокрема, безпосередні сполучення між стратегічними районами европейських і азійських територій СССР.

До цього можна було б додати безліч інших подібних фактів із совєтської внутрішньої та закордонної активности. Згадати б ще тільки про совєтсько-єгипетську умову про постачання зброї, численні совєтські шпигунські та інші афери й інтриги, про які майже не говориться або вісті про які губляться у співіснувальному гомоні. Вже тим самим „дух Женеви" для Москви виправдався, бо за його серпанком можна було вести роботу, яка тому „духові" не тільки суперечить, але й призначена на те, щоб знищити його разом з тими, що в нього повірили та ним пройнялися. „Дух Женеви", виходило б, для того тільки і був подуманий та дбайливо плянований, щоб ним прикрити завжди так само агресивного і злочинного „духа Москви", що страшною зморою висить над людством уже віддавна, а зокрема від часу закінчення другої світової війни.

Женевська конференція закінчується, але не закінчиться з нею совєтська диверсія, яка всіми шляхами та всіми способами продовжуватиметься доти, доки Москва вже не буде її потребувати. Диверсія бо є одним з головних засобів комунізму в боротьбі за владу і диктатуру. Підступом і диверсією большевизм прийшов до влади, підступом і диверсією здобув для своїх цілей спантеличені маси та обернув їх у рабів. Підступом і диверсією Москва здобуває, а терором здобуте вдержує. Наївністю було б думати, що таку тактику Кремль може тепер залишити. Вся бо совєтська закордонна політика є одною великою диверсією.

З цього могли б поробити деякі практичні висновки й антисовєтські еміґранти та еміґрантські групи. В останньому часі виявлено нові факти застрашуючої совєтської аґентури між еміґрантами в Европі. Примітивна логіка підказує, що багато дечого з того, що відвертає увагу еміґрантів від боротьби проти большевизму та від мобілізації їхніх сил для цієї боротьби, може бути в більшій або меншій мірі, безпосередньо або посередньо зв'язане з цією традиційною тактикою диверсії в совєтській політиці.

ЗАЛІЗНА ЗАВІСА НЕПОРУШНА

Ще поки почалась Женевська конференція найбільші оптимісти допускали можливість, що коли може дійти до будь-якого зближення західньо-совєтських становищ у справах тієї конференції, то хіба це станеться в останній точці її денного порядку — в точці про „контакти" поміж Сходом і Заходом. Оптимісти, очевидно, здавали собі справу з того, що Москва не погодиться на повне скасування залізної завіси, бо це було б рівнозначне з підрізанням тієї основи большевицького режиму, якою є брехня і пропаґанда фальшів. Але вони думали, що може Москва погодиться на трохи ліберальніший підхід у відношенні до виміни газетами, допустивши бодай до обмеженого обігу в СССР західньої преси тощо. Наївні оптимісти думали, що Москва заплатить таку ціну за втримання при житті леґенди про „духа Женеви", потрібної їй для власних пропаґандивних цілей. Але цього теж не сталося, бо Молотов і в цій точці обороняв совєтський принцип, згідно з яким „співіснування" — значить діяння тільки на користь комуністів. Отож у цій точці Молотов звів все „покращання контактів" у площину скасування всіх обмежень щодо вивозу стратегічних матеріялів до комуністичних держав. Молотов уважає, що всі вимоги щодо скасування, чи бодай поширення щілин в залізній заслоні це „вмішування у внутрішні справи СССР". Але справжнє совєтське становище в цій справі наводить відомий фахівець совєтських справ в „НИТаймсі", Гаррі Шворц, який тількищо вернувся з п'ятитижневої подорожі по СССР і на тему залізної завіси вмістив обширну статтю в останньому недільному ілюстрованому додатку до цього щоденника. Він покликається на заяву одного совєтського економіста, свого співрозмовця: „Очевидно, ми не можемо виставити наш нарід на вільне суперництво ідей, ваших проти наших — казав той комуніст. — Капіталізм індоктринував своїми ідеями людей впродовж сотень років, так, що ваші люди дивляться на ваші ідеї, як на самозрозумілі правди. Ми ж навчаємо наш нарід соціялістичних ідей щойно короткі десятиріччя. Після того, як ми закріпимо соціялістичні ідеї впродовж 200 чи 300 років, тоді ми теж не будемо журитися вільною конкуренцією".

Таким чином совєтський уряд намагається зберегти надалі ту залізну завісу, яка полягає в абсолютному монополі над ідеями й інформаціями, доступними для народу. Замкнення не-комуністичним публікаціям доступу до маси населення, приглушування закордонних радіопрограм і обмеження до мінімуму безпосередніх контактів совєтських громадян з чужинцями — ця практика зменшує небезпеку народження такої опозиції до совєтських володарів, яка проявилась була в 1930-х рр. Шворц визнає деякий „поступ" в пожвавленні контактів, покликаючись на факт видачі візи до СССР йому самому, хоч большевикам була відома його неґативна постава до комунізму й совєтського устрою. Йому, мовляв, дали можливість їздити місяць по СССР, він мав змогу зустрічатись також з сірими підсовєтськими людьми, а щодо пресової цензури, то зауважується в Совєтах хаос і дезорієнтацію серед самих цензорів, які поводяться то риґористично, то цілком ліберально.

Проте, Шворц стверджує рішуче дальше існування залізної заслони в курйозних для західньої людини формах. „Мабуть' найбільш пригноблюючим для американських відвідувачів є страх совєтських громадян говорити взагалі з чужинцями. Ті ж, які говорять, виявляють неймовірну ігноранцію презірних фактів, наслідком затаєння їх перед ними". Ні один совєтський громадянин, що з ним зустрівся Шворц, „не знав, наприклад, що в серпні 1939 року Гітлер і Сталін уклали договір для знищення Польщі й поділ поміж себе її території. Ніхто з них не знає, що важлива в російській історії особа Олександра Керенського, голови Тимчасового Уряду, зліквідованого большевиками, ще живе. Вони не мають поняття про величезний економічний і політичний поступ, що його зробили неґри в Америці". В Совєтах є безумовно люди, які хвалять останні „зміни", що настали там, звертаючи увагу, що раніше було багато гірше — щодо одягу, харчів, будинків, помешкань і всяких артикулів. Але страх не минувся, і Шворц раз-у-раз зустрічав людей, які говорили про своє життя тільки шепотом, оглядаючись довкола, чи хтось не чує і не бачить.

Багато людей в Совєтах — оповідає далі американський журналіст — уважають, що треба брехати, щоб чужинець мав якнайкраще поняття про Совєтський Союз. Так, напр., один архітект в Ленінграді подав трикратно більшу цифру житлової площі для мешканців міста, ніж вона є в дійсності; „Інтурист" вперто твердить ,що в Совєтському Союзі не було жадного випадку дитячого паралічу, дармащо приватні особи говорять зовсім щось інше; в офіційній совєтській медичній інформації венеричні недуґи в СССР вже „зникли", але по всіх містах є вивіски лікарів-спеціялістів тих недуг. У харківській фабриці тракторів речник фабричної адміністрації рішуче відмовився подати цифру, скільки тракторів виробляє ця фабрика і скільки робітників в ній працює. Так само ресортовий віце-міністер в Азербайджані запевняв, що він „не знає" нічого про продукцію, кошти і ціни тамошнього нафтового промислу. Очевидно, Шворц не міг знайти в ні одному з 10 найбільших міст СССР західних часописів, книжок та журналів. Зате він слухав в Україні страхітливу какофонію (як сам висловлюється), що її спричиняє постійне заглушування большевиками передач радіовисилень „Визволення" і „Голосу Америки".

Проте залізна завіса ніколи не могла бути на 100% щільна й успішна, — твердить цей американський журналіст. Вона діяла теж із протилежними наслідками, як їх хотіли мати її творці. Таким чином, напр., наслідком повної відсутности правдивих інформацій, пересічний підсовєтський громадянин виробив собі погляд про таке блискуче життя в Америці, яке перевищує дійсний стан. Совєтські громадяни знають, що навіть в сателітних країнах краще, ніж в СССР. Брак вірних і повних інформацій з безпосередніх джерел вплинув від'ємно також на розвиток совєтської техніки й науки, бо всього — каже Шворц — не можна було викрасти так, як це зроблено з тайнами атомової бомби. Совєтський уряд переконався, що, зазнавши сам великої шкоди від західньої пропаґанди проти залізної заслони, треба вістря цієї пропаґанди звернути — проти Америки, обвинувачуючи її в зберіганні такої заслони супроти закордонних комуністів. Піднісши рубець цієї заслони, Совєти мають величезні користі з відвідин Неру або американських конґресменів.

У своїх висновках Гаррі Шворц заявляє, що „здебільша залізна завіса залишилась непорушною". Він поручає проникати крізь неї до 200,000,000 підсовєтських громадян і не щадити на це фондів. Він запевняє, що нема чого лякатися, щоб із гістьми з СССР до Америки прибувала сюди комуністична пропаґанда, бо, мовляв, американцям таке суперництво не страшне. І він певний, що коли б 100,000 молоді з-під Совєтів прибуло до Америки, пізнали тутешнє життя, тутешні школи й добродійства, то з цього вийшла б більша користь для Заходу і демократії, як для СССР і комунізму.

Любомир О. Ортинський

ПО ДВАНАДЦЯТИ РОКАХ...

II

Студенти в Україні

Під час свого шестирічного перебування в таборах Воркути А. Вілинський працював як скрипаль у місцевому оперовому театрі і часто мав змогу зустрічатись з вільними людьми, що працювали в ансамблі (таких було деколи до 30%). Від них співрозмовець довідувався про події поза дротами таборів і зумів виробити собі думку на ряд проблем. В останньому часі перед своїм звільненням він мав змогу розмовляти зі студентами Львівського університету і дізнатися від них про ситуацію не лише у Львівському, а взагалі в університетах УССР. Згідно з їх заподанням, Львівський університет переповнений українською молоддю, що приходить до міста з села. Вправді в останніх роках вступ до університету узалежнений від оцінок при закінченні десятилітки, але наша молодь справляється назагал дуже добре з вимогами і масово студіює. У Львівському університеті є тепер багато професорів з молодої генерації, є кілька прізвищ колишніх студентів ще з польських часів, що стали вже доцентами. Панує неписаний закон, що 30% абсольвентів університету призначається на пости поза границями республіки, решта залишається в країні. Щодо позему студій, наскільки Вілинський міг це ствердити на підставі розмов з студентами, він в загальному нижчий як у західньоевропейських університетах, хоча помітна тенденція до його покращання. Також велике число студіюючої молоді і незлі умовини студій уможливлюють селекцію. Крім місцевої молоді, у Львівському університеті студіює багато наплинового елементу з інших областей України, а то й з-поза республіки. З другого боку, українці з західніх областей виїжджають на студії до інших університетів чи політехнікумів.

Масова продукція абсольвентів різних високих шкіл, навіть не зважаючи на низький рівень їх студій, все ж приводить до сталого зростання професійних кадрів. Вілинський описує теперішню ситуацію на цьому відтинку так: „Колись ми мали труднощі зорганізувати у Львові добрий комітет, бракувало фахових сил, вже починаючи з секретарок. Сьогодні там існує державний апарат, що хоча має масу недоліків і спотворений режимом, все ж є і його легко можна доповнити, поліпшити, унапрямити по лінії українських інтересів".

Крім студентів Львівського університету, було багато нагод для зустрічей з українцями із інших високих шкіл. Серед них Вілинський знаходив цілий ряд свідомих, патріотичних молодих людей, і деколи навіть дивувався, звідкіля в них, у підсовєтській дійсності, набралось стільки українського духа.

В Україні є великий голод на книжку і гін до науки. Широко дискутується видана недавно „Історія літератури" й „Історія УРСР". Найбільш запопадливо вичитують ті місця, де проведена критика „буржуазного націоналізму". В цей спосіб українські національні ідеї, зафіксовані в цитатах для їх спростування, стають духовою поживою для широких мас читачів.

Прямо розхоплюють видання українських клясиків, а зокрема всі видання Шевченка. Навіть великі наклади зникають за кілька тижнів з книгарських полиць, і їх вже годі дістати. Їх викуповують, неначе побоюючись, що може прийти зміна, заборона — і книжки вже не буде можна дістати. Населення України пильно визбирує всі вістки офіційної преси, що стосуються до еміґрації. Появиться в київському сатиричному журналі „Перець" карикатура дядька Сема, до поли якого попричіплялись Англія, Франція і т. д., а між ними дві три карикатури, що зображують українських еміґраційних діячів, — населення тішиться цим, мовляв, наші справи на Заході стоять добре.

Церква і релігія

На цю тему погляд мого співрозмовця — наскільки обставини дозволяли йому виробити собі на неї думку, — такий: у західніх областях існує церковна система, формально православна, а на ділі католицька, не говорячи про Церкву в підпіллі. В загальному український народ залишився віруючий і є всі дані для повного відродження церковного життя. Тільки ця справа вимагатиме великих зусиль і допомоги ззовні, з уваги на брак священиків. Зокрема, великий брак священиків на центральних і східніх землях, і це є, між іншим, причиною масового поширення сектантства. „Свідки Єгови", різні відтінї баптистів ширяться тепер на території СССР, а зокрема в Україні. Це явище треба розцінювати як доказ потреби релігії для народу, а рівночасно воно вказує на те, що протирелігійна пропаґанда, не зважаючи на деякі успіхи, все ж таки не зуміла вирвати народові віри. Є всі дані припускати, що звільнення від большевизму принесе великі можливості для праці Церкви, і що під цим поглядом еміґра-

(Закінчення на стор. 3).

ГІРКНЕ...

Гіркне твій напій, що в ньому
Ти уста свої обмивав,
Радісну схилявши утому
На рукав.

Хто відчує в щасті тривогу?
Хто напій свій чистим зберіг?
Кров стекла по краплі у нього
З уст твоїх.

Щоб його охмелило, зілля
Не шукай, ніде не знайти.
Пізнавай самітне дозвілля
Гіркоти.

Б. НИЖАНКІВСЬКИЙ

І. Наддністрований

В КРАЇНІ ПАЛЬМ І КАКТУСІВ

При переїзді з Ню Йорку до Арізони я завдав собі труду їхати автобусом. Вже при посадці мій співподорожник зчинив крик: „Закрийте вікно, бо холодно!" Правда, я на це не образився і, поділивши біду надвоє, закрив, але не цілком.

Прикрим було курення в автобусах, проти якого немає жадних застережень. Проти мене сіла одна жінка, ззаду друга, а сусіда постійно з рота не викидав цигарки, прикурюючи одну від другої. Я вчадів, сидячи біля вікна, бо весь дим ішов до вікна й фільтрувався через мої легені. Слава Богу, що я „вудився" лише пів дороги, до Сент Луїсу, звідтам зробив пересідку в іншому напрямі.

Найбільш утяжливі були переїзди через тунелі — під боком курці, а тут ще брак повітря... Трохи рятували положення 15-хвилинні прогулянки на чистому повітрі під час зупинок автобуса.

Хоч ми й від'їхали далеко від головних осередків промисловости, все ж таки нафтові вежі щоразу появлялися на обрії. На другий день подорожі ми впірнули в безкраї степи з прекрасними фармами й отарами худоби по пасовиськах: корови, вівці, коні мовби доживали тут свого віку... Мало кого ми зустрічали по шляху, щоб їхав кіньми... Лісові дерева виростають тут, зеленіють, старіються, падають і гинуть, як нікому не потрібні...

На середдоріжжі проїздили через світової слави р. Міссіссіпі, в Сент Луїсі. Вона була тут трохи забруджена, пропливаючи через це промислове місто. Над рікою височіли два велетенські мости, що своїми розмірами дорівнюють нюйоркським...

Міста, через які ми проїздили, відзначались зіпсутим повітрям.

Але траплялися й дуже гарні, як, напр., Оклагома, хоч це вже більше на півдні. На тому півдні ми зустріли безмежні, ще, мабуть, не обміряні — прерії. Забрало кілька годин, поки ми зустріли там якесь місто. Це було особливо в стейтах Тексас та Новому Мехіко, зате в тих місцях повітря було цілком чисте.

Закінчились тексаські прерії, і автобус повільно спускається в міжкам'яні закутки Нового Мехіко. Тут ще й посьогодні залишились примітивні кам'яні будови, рідко зустрічаються споживчі крамниці й лише де-де маленькі овочеві садки. Шлях раптово зсувається додолу, і аж страх огортає людину від тих природніх небезпечних несподіванок...

Цікаво, що під час подорожі доводилося зустрічати в деяких місцях у будинках, по вікнах, в туалетах і навіть по дорогах цілі походи комах, що їх колись у нас називали „тараканами", — ідуть собі й посвистують. Але таких околиць було небагато, три-чотири, в тих місцях, очевидячки, були сприятливі умови для їх життя

Місто Фенікс, столиця стейту Арізона, лежить у долині. Вся ніч пішла на те, щоб з'їхати в ту долину з гір. Як почало розвиднятися, шлях знову пішов у кам'яні гори. В тому середгір'ї є озеро, а нижче його на 200-300 метрів суха яруга, в якій ледь-ледь блищить непомітний потічок. Дивно було, що на висоті держиться озеро, а в долині суха площа?

З'їхавши з гірських страхіть, ми потрапили знову на степову рівнину. По ній, як пальці, росли кактуси, а далі розложисті, зелені, аж чорні, пальми і між ними таблиці з написами: „Tropic Egypt".

Місто Фенікс гарне й чисте. Вулиці обсаджені пальмами. По головних вулицях їздять трамваї. Біля кожної зупинки лавки для тих, що чекають на трамвай. Будинки переважно одноповерхові. В центрі міста вже усувають одноповерхові і натомість будують кількаповерхові будинки. Місто не роками, а місяцями побільшується, і дуже розкидане вздовж і впоперек. Окрім сталих будинків, є так звані „тимчасові", лише для короткого в них перебування. Все там виглядає як у вазоні: пальми, кактуси, помаранчові дерева, будинок, обкладений легким матеріялом з усілякими прикрасами. Довкола будинку прикраси у вигляді глиняних журавлів, квочок з курчатами, гусей, різних звірів з роззявленими пащами. По краях міста ще немає хідників, бо розбудова його йде вельми швидким темпом.

Довелося мені побувати в місцевих горах на пікніку й бачити гірську природу зблизька. Це трапилось на другу неділю після мого приїзду, коли місцева українська громада влаштувала пікнік. Громада була невелика, можливо, що не всі з'їхалися, але дійсно приготовилися як слід за нашим українським звичаєм. Маївку організовано під керуванням п. Коваля. Заходилося коло того місцеве українське жіноцтво, переважно старшого покоління. Вони наварили смачної капусти-„біґосу", голубців і інших українських страв, що нагадували рідний край... Такі маївки відбуваються тут у міжгір'ї, під покрівлями, побудованими примітивним способом, на камінних стовпах, з дахом із трави. Під ними розставлені цементові столи, за якими сидять люди, а в сусідстві ростуть кактуси. Малярі ходять довкола з олівцями, малюють картини з цієї небуденної природи і тут же їх продають туристам.

Листопад, 8. 1955.
Фенікс, Арізона.

Петро Голубенко

БОРИС АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ*)

(1)

I

Ім'я Бориса Антоненка-Давидовича відоме серед української еміґрації з кількаразового перевидання деяких його творів, зокрема книги його подорожніх нарисів.

Народився Антоненко-Давидович у робітничій сім'ї в Ромнах на Полтавщині 1899 року. Закінчив охтирську гімназію, потім учився в університеті, але не закінчив... Це був час української національної революції, і вона підхопила його на свої хвилі або, краще сказати, він сам пішов їй назустріч.

Після революції, в 20-их роках, ім'я Бориса Антоненка-Давидовича стало відомим як ім'я видатного українського письменника. Перші твори Антоненко-Давидович друкував у журналі „Нова Громада" з 1923 року під псевдонімом Богдан Вірний. Свою письменницьку діяльність почав невеликими нарисами з доби революції: „Два", „Комуніст" „Просвітянин", „Сонячні плями". Пізніше увагу письменника притягає боротьба нового з старим у побуті й формування нової української людини: „Пегас", „Крижані мережки", „Шкапа". 1925 року вийшла його перша збірка „Запорошені силуети". В рецензії на цю книгу відомий тоді критик Я. Савченко відзначає її як перший крок письменника, не позбавлений хиб, властивих для багатьох початківців того часу: надмірний ліризм, сентименталізм, гіперболізм тощо. Але разом з цим Я. Савченко зауважує, що в особі Антоненка-Давидовича росте „темпераментний і спостережливий" письменник, який „вміє впорядковувати матеріял, зльокалізувати й загострити діялог, придумати дотепну ситуацію". Всі його оповідання „спроєктовані — і досить твердо — на сприйняття і ствердження революційної дійсности".

Року 1929 вийшла друга збірка творів Антоненка-Давидовича п. н. „Смерть". Сюди увійшли: повість „Смерть" і оповідання „Тук-Тук", „Крижані мережки", „Шкапа". Крім того, Антоненко-Давидович є автором драми „Лицарі абсурду", роману „Січ-Мати" і книги репортажу „Землею українською".

Антоненко-Давидович належав до київської літературної організації „Ланка", куди входили Косинка, Підмогильний, Плужник та інші. Потім „Ланку" перейменовано на „Марс" („Майстерня Революційного Слова"). Ця організація своїми ідеологічними та літературно-естетичними принципами була подібна до „Вапліте" і творила хоч офіційно й не оформлену, але фактично здійснювану українську опозицію і український опір московському тоталітарному режимові диктатури на Україні. На початку 30-их рр. „Вапліте" і „Марс" були розгромлені, а всі учасники були репресовані і знищені. Серед жертв нового московського терору і погрому української культури був і Антоненко-Давидович. 1930 року в совєтській пресі появилися статті, у яких визначено Антоненка-Давидовича як ідеолога і пропаґатора українського націоналізму, і за це він був заарештований, і слід по ньому зник. В новому „Нарисі історії української радянської літератури" його не згадують зовсім.

Антоненко-Давидович, як письменник, відзначається надзвичайно гострою спостережливістю, здатністю бачити й відчувати типові явища даного часу і відтворювати їх у яскравих мистецьких образах-узагальненнях. Він уміє заінтригувати читача й цікаво розповідати. „З Андрієм Осадчим я познайомився за досить несподіваних обставин", — так починається оповідання „Печатка", і ви вже не одірветесь, прочитаєте його до кінця. В постаті оповідача Федоренка перед нами виростає образ юнака, який, „ставши свідомим українцем і вступивши до „Просвіти", міркував собі так: „Я скінчив оце гімназію, досі гімназія була російська, тепер вона буде згодом українською, коли я скінчу університет, я буду за учителя в цій гімназії". Але скінчити університет йому мабуть, не довелося, бо дія відбувається в роки української національної революції, події розгортаються так, що він стає пропаґандистом цієї революції. Пригоди двох українських агітаторів — робітника Андрія Осадчого і українського інтеліґента-просвітянина Федоренка — і становлять зміст оповідання.

До Федоренка, який уже виявив себе культурно-освітньою діяльністю в „Просвіті", своїм зв'язком з українською Повітовою Радою і який був добрим промовцем, приїжджає український робітник Андрій Осадчий. — „Ну, товаришу Федоренко, збирайтесь! Їдемо... Такий аґітатор, а вдома марнується... Та в нас, на цукроварні аж кипить — подай українського промовця! Сьогодні у нас мітинґ. Ну, гайда, матері його ковінька! Ми сьогодні покажемо їм, сто чортів за пуп!.."

Виступати з українською промовою серед зрусифікованого робітництва і москалів було в той час не так уже й легко. На заводському подвір'ї вже висіло червоне полотнище з большевицьким гаслом: „Земля — крестьянам, заводы — рабочим!" Далі герой оповідання розповідає: „Я навіть не встиг сказати за потребу українізувати школу, а мені ще треба було, хоч кількома словами, згадати за суд і Церкву (аграрні й військові справи я з охотою погодився віддати Осадчому), як мені почали перебаранчати поодинокі ворожі вигуки. Я запнувся, й мені впала в очі пишна чорна борода в огрядному сіряку, що неподалеку вперто торочила: — „Ми не понимаємо вашого малоросійского язика!.. Не понімаємо!" — „Еге-е, тут наґвинчено вже машину! — подумав я. — Не інакше, як місцеві вчителі, кацапня, розаґітували ще до нас дядьків". Але думати мені довго не довелось. Ворожі крики, ніби скориставшись моєю павзою, тепер наповнювали лементом волосне подвір'я: — Та що там їх слухати! Брешуть! — Поодягали вишивані сорочки й думають, що не бачимо вовка — паничі приїхали!.. — Ну й хитрі ж пани, хочуть щоб і далі ми були темні — по-мужицькому нас учити!

Навколо нас зареготали. Чорна борода, що кричала була проти „малоросійського язика", протовпилась наперед і роздратовано кинула до нас: — „Нам треба такої школи, щоб язика не ламала, о!.."

Ситуація, як бачимо, створилася критична, і наш промовець не міг скінчити свою промову. Вихід з цього становища знайшов Осадчий, який почав говорити просто, „по-мужицьки" про царицю Катерину та її любовні пригоди, а потім уже й про Україну і запорожців... Слухачі забули про те, якою мовою говорить промовець, і він, а після нього й Федоренко, могли робити українську пропаґанду. Дядьки тепер жадібно слухали кожне його слово." Осадчий провів постанову про добровільний податок із десятини на користь Центральної Ради, сходка ухвалила визнати за єдиний свій уряд тільки Центральну Раду, вітала всі її універсали, протестувала проти вислання Богданівського полку на фронт, і я запевняю вас, що наколи б Осадчому заманулось, він міг би тоді запропонувати й не такі ще резолюції, і вони, без сумніву, пройшли б. Їх також ухвалили б одностайно, як і ці, але думки про самостійність і сепаратний мир із німцями ще не вкладались тоді Осадчому в голові.

*) Вступне слово на літературному вечорі в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку.

М. Заклинський

ПРИЗВИЧАЮЙМО ДІТЕЙ ЧИТАТИ КНИЖКИ

Читанням книжок треба старанно зацікавлювати дітей, бо в теперішніх умовинах діти мають чимало всяких інших розваг, з виховного боку переважно шкідливих. Уже тепер є в нас доволі таких дітей, що загалом не люблять читати. Це велика небезпека, бо з таких важко буде виховати освічених одиниць і добрих громадян. Вони не лише відгороджені від доброго впливу книжки. У таких дітей тим більшу ролю гратимуть усякі шкідливі камікси, кінова сенсація, телевізія і товариство, дуже часто лихе.

Із шкідливими чи безвартними розвагами повинні батьки боротись, привчаючи пляново дітей до рідної книжки і дитячого журналу. Першим ступнем, що розбудить у дитини бажання читати, є казки. Їх треба їй оповідати, читати й грати на грамофонних плитах уже в ранньому, дошкільному віці. Також співати їй часто наших народніх пісень.

Читати легше, як оповідати. Навіть утомлені батько чи мати зможуть це виконувати без труду. Коли вже дитина вміє добре читати, подавати їй багато читацького матеріялу і часто розмовляти з нею на тему прочитаного.

Дуже важливо, щоб дитина вміла оповідати, що читала. Це спонукує її читати уважливіше, розвиватиме її пам'ять, уяву і здатність логічно думати. Завдання батьків — добре орієнтуватись у наявній у нас дитячій літературі та купувати дітям саме такі книжки, що для їх віку і ступня розвитку найвідповідніші. Дуже вижливо, щоб батько, чи мати самі запізнались зі змістом тих книжок, що читають діти, по змозі також чужомовних, щоб краще розпитувати дітей, пізнати, що їх займає, та звернути їх увагу на вартісне й цікаве. Це завдання особливо важливе супроти старших дітей, у віці 12-16 років, хоч і вимагає куди більшої підготови. Розмовами на тему їх лектури розвинуть батьки духовість дітей, привчать їх поважно ставитись до самостійности, та — що важливіше — піддержуть духовий зв'язок із ними, дуже потрібний у тих небезпечних роках, коли діти вириваються з-під опіки батьків і найбільше попадають під шкідливі впливи довкілля.

Старші діти повинні навчитись позичати бажані їм книжки з українознавства в публічних книгозбірнях. Якщо бажаних книжок немає, діти і їх батьки можуть частим домаганням спонукати управу даної публічної бібліотеки закуповувати їх.

Щоб діти були здатні самостійно черпати в дальшому життю знання з книжок і мали охоту добувати солідну самоосвіту, треба, як зазначено, привчати їх змалку до книжки та кермувати їх лектурою. Не один батько і не одна мати, читаючи це, певно здвигне раменами. Пощо, мовляв, мала б їх дитина так мозолитись над книжками, витрачати на самоосвіту час і сили, коли нічого реального цим не осягне. Всестороння освіта, це, мовляв, ніякий життєвий осяг, ніякий „бизнес".

Немає гіршої помилки, як так матеріялістично думати. Адже найвартісніших прикмет не купити за гроші: сильної волі, характеру, життєвої мудрости, тривкої пам'яті, світогляду, всесторонньої освічености, чи вміння кермувати своїм житям — і т. п. А чейже ніхто не заперечить, що такі прикмети не лише творять дійсну вартість людини, але й є основою її найкращих життєвих осягів.

Читання книжок і добута з їх поміччю самоосвіта має велике значення не лише у житті одиниці, але й нації. Иде про те, щоб наша дітвора й молодь не відчужилися від національних традицій, не стала служити золотому теляті, перенявшись поширеним тепер матеріялізмом. Завдання перед нами, як нацією важкі. Наш ворог хитрий і жорстокий. Розвивати рідну культуру, щоб було чим жити нам у вигнанні — надміру трудно. Не легко й поширювати серед байдужого і збаламученого світу нашу правду. Тому великим лихом була б для нас така молодь, що орієнтувалась би на власну вигоду та матеріяльні користі, що, не дбаючи про самоосвіту й самовиховання, не була б здатна згодом уміло й продуктивно для нашої нації працювати та добре її репрезентувати.

Батьки повинні відкинути доволі поширену в нас тепер думку і практику, що їх роля скінчена, коли дадуть дітям матеріяльну забезпеку і змогу студіювати. Дітей, у теперішніх умовинах, треба куди старанніш виховувати, як колись у рідному краю. Батьки повинні пам'ятати, що рідна книжка, це один із найважливіших і найуспішніших виховних чинників, що вона дасть дітям, серед моральних небезпек, добрий життєвий напрям. Рідна книжка суттєво поможе дітям і молоді в самовихованні, збереже їх вірними нашій нації та зміцнить у них почуття обов'язку — енергійно й безупинно працювати в майбутньому для нашої великої справи.

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД У РІО ДЕ ЖАНЕЙРО

Якось дивно приходиться зустрічати листопадові дні на бразилійській землі. Літня спека цілком відрізняє цей час від лагідних і погідних днів на Україні. Однак Перший Листопад являється чимось близьким і святим для кожного українця. У цей пам'ятний день 37 років тому взад пробуджувалася Галицька Земля до нового життя: до волі і незалежности. Нащадки давніх предків Червенських Городів хотіли бути господарями на рідній, батьківській землі. Відроджувався геройський дух предків, щоб зі зброєю в руках скинути вороже ярмо. Хоч встоятись не було сили, то однак містерія Першого Листопада залишилася пригадкою і дороговказом для всіх українців, розкинених по цілій земній кулі, що їх предки все зробили, що в даних обставинах можна було зробити, щоб осягнути свободу і незалежність і вони мусять продовжувати розпочате діло. Першого листопада припадає також річниця смерти Митрополита графа Андрея Шептицького.

Місто тонуло у зелені тропікальної рістні і в сяєві пекучого сонця. Я спішив до церкви „да Носса Сеньйора де Кармо", що знаходиться у центрі міста, на Лапі, де о год. пів до дванадцятої мало відбутися Богослуження із нагоди Першого Листопада. У церкві вже очікували бразилійці, однак із наших людей не було нікого, і коли б і я був трохи спізнився навіть до Служби Божої був би служив мулят, або чорний громадянин Бразилії. Отець Скульський відправив Службу Божу в наміренні смерти Митрополита та героїв Першого Листопада.

Вечером, цього самого дня, о год. пів до шостої, відбулася радіова передача у одній з найбільших радіовисилень Ріо „Радіо до Жорналь до Бразіль" Передача почалася відспіванням українського гимну: „Ще не вмерла Україна". У вступному слові о. Йосиф Скульський представив значення радіо взагалі, а для пропаганди української справи зокрема. Хоч у Бразилії є уже дві сталі радіові передачі, а саме у Естадо Парана, одна тижнева, а друга двотижнева, але тому, що є передавані на довгих хвилях, мають лише місцеве значення, бо не мають можливости охопити всіх українців, коло 150 тисяч душ, замешканих у різних Естадах. Після довгих заходів удалося узискати півгодинну авдицію, на що радо погодився також Кардинал і Архиєпископ Естада Ріо де Жанейро, Хаіме Баррос Камара. Радіопередавання буде відбуватися на коротких і середніх хвилях, щоб мали змогу його слухати не лише всі українці, розкинені у безмежних просторах Бразилії, але також закордоном.

Ця перша, інавгураційна передача була присвячена Листопадовому Зривові і на майбутнє авдиції будуть відбуватися кожного вівтірка о год. пів до шостої, на хвилях 940 кілосиклів. Плян праці охоплює таких 6 точок: 1. Культура української мови й українського життя взагалі; 2. Віра і матірня мова; 3. Різниця між Бразилією й Україною і вклад української культури в Бразилії; 4. Харитативна праця для українців в Бразилії; 5. Бразилійська земля й українська традиція; 6. Співпраця всіх на полі релігійному, культурному і суспільному. Українська година має бути вислідом співпраці всіх українців.

Опісля слідувала пластинка „Реве та стогне Дніпр широкий". У рефераті про Перший Листопад о. Скульський представив кількома словами значення цього свята. Він подав цілий ряд історичних подій, які яскраво свідчать про живучість української нації та її змагання до повної незалежности. Закінчив свою доповідь пригадкою, що кожний українець повинен пам'ятати про заповіт Тараса Шевченка, який незабаром Бог допоможе сповнити. Опісля слідували платівки: Національний Гимн, „Взяв би я бандуру" та „Закувала та сива зозуля". При цій нагоді був відчитаний також комунікат про „Відзначення трагічних дат" та різні оголошення місцевого характеру.

Закінчуючи передачу, о. Й. Скульський ще раз щиро подякував директорам радіо за їх прихильність і симпатію для нас. Перший раз в історії столиці, вони допомогли зреалізувати цю першу передачу саме на Першого Листопада, у такому дорогому і пам'ятному дні для всіх українців. При тім згадав, що із 17 радіовисилень Ріо, одиноке „Радіо Жорналь до Бразіль" пішло назустріч його проханням, за що належиться йому подяка від всіх наших земляків.

На другий день Задушних Свят, відбулася знову Служба Божа у тій самій церкві і тому самому часі. Церковця була заповнена бразилійськими вірними. Богослуження було відправлене на інтенцію всіх померлих українців у Ріо і у цілій Бразилії. По Службі Божій була відправлена Панахида при могилі, дуже гарно урядженій бразилійцями.

Семен Федюк

ВІСТІ З Н. Т. Ш.

УКРАЇНСЬКІ АКАДЕМІЧНІ ТРАДИЦІЇ

Щомісячні наукові конференції Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку розпочалися в поточному академічному році дня 15 жовтня 1955 у власному домі, доповідями на тему „Українські академічні традиції".

Першою була відчитана доповідь проф. Віктора Доманицького про Києво - Могилянську Академію, з нагоди 340 літ з дня підписання Гальшкою Гулевичівною її фундації для цієї Академії. Автор подав широкий образ розвитку цієї високої школи протягом XVII і XVIII століть, зокрема доби гетьмана І. Мазепи. В доповіді були наведені також мало відомі факти про значення школи в розвитку медицини й агрономії на Сході Европи.

Проф. В. Січинський виголосив доповідь про Острозьку Академію, з нагоди 375-річчя заснування цієї першої в Україні вищої школи. Автор подав відомості про програму навчання, професорський склад, участь Академії у видавничій справі Острозької друкарні, ролю мецената науки і мистецтва кн. К. К. Острозького та значення Академії в розвитку українського високого шкільництва пізніших часів. Доповідач з'ясував також мало відомі факти про Колеґію в Чернігові, засновану 1700 року і Колеґію в Харкові 1727 року, відмічаючи, що в тій останній велику увагу приділяли технічним наукам. Тому не відповідає правді твердження деяких „українців", що ніби то стара українська наука була виключно церковно-гуманістична, тоді, як російська культура церковну сторінку доповнювала новою, технічно - світською. Проф. Січинський подав численні факти переймання українських технічних знань на Московщині, зокрема перші на Московщині підручники з технічних знань складали або перекладали з чужих мов та ілюстрували українці.

Третій реферат проф. В. Лева про Братську Школу у Львові всесторонньо висвітлив програму, методу навчання й виховання, учительський склад та історію розвитку школи, від дня заснування 14 жовтня 1586 року, до часів прилучення Галичини до австрійської монархії. Автор з'ясував також значення Школи для розвитку шкільництва в Україні, особливо постання численних Братських шкіл в Україні XVI—XVII стол.

В живій дискусії над доповідями відмічено важливість і актуальність теми під сучасну добу та висловлено побажання, щоб доповіді були опубліковані друком.

Конференцію НТШ відвідав відомий артист Мирослав Скала - Старицький, перший тенор Королівської опери в Брюселі, який перебував у Ню Йорку на коротких відвідинах. Від імені Президії Конференції вітав артиста проф. д-р К. Кисілевський. М. Старицький, дякуючи за велику честь, яка була зроблена йому Науковим Товариством, відмітив велику ролю і значення праці НТШ.

В ДОНБАСІ НЕСПОКІЙНО

Як подає совєтська преса, в Донбасі „останнім часом сильно поширився бандитизм, хуліганство та аморальність". На це звертають увагу особливо місцеві газети, подаючи репортажі про присвячені цій справі збори комсомольських і партійних організацій. Загрозливий стан пішов аж так далеко, що МГБ змушене було по більших містах Донбасу створити з комсомольців спеціяльні „бриґади сприяння міліції", завданням яких є, не відриваючись від щоденної праці, вишукувати хуліганів і доносити на них в міліцію.

● ПОВІДОМЛЕННЯ ●

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА
302-304 Вест 13 вул., Ню Йорк
Запрошує на доповідь
д-ра Івана Лисяка Рудницького
на тему:
„ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ В СЕРЕДНЬОВІЧЧІ",
Субота, 19-го листопада 1955
год. 7 веч.

ПО ДВАНАДЦЯТИ РОКАХ...

(Закінчення зі стор. 2).

ція має виконати велике і відповідальне завдання.

Коли ж іде про релігійність в'язнів, — однаково, католиків і православних, — вона справді велика. Відбуваються Служби Божі, сповіді й причастя, навіть молодь, що ніколи не мала змоги вчитися релігії і пізнати Божі правди шляхом виховання, в школі, винесла з дому якусь підсвідому тугу за релігією й вірою і тому нерідкі випадки, коли навіть вояки охорони на Великдень чи Різдво вітають з святами, а хто може, той навіть якось скромно їх відзначає.

Як уже згадано вище, в концентраційних таборах перебуває велике число українських католицьких священиків. *Вони, в найтяжчих умо*вах є моральними гальтерами українських груп і, вічно наражені на переслідування читають Служби Божі і виконують релігійні обов'язки. Їх часто карають ізоляторами, перекидають з табору в табір, тримають під строгою обсервацією і за найменший прояв „шкідницької роботи" посилають на тяжкі роботи. Але немає сили, що зломила б їхню віру і почуття обов'язку нести Боже слово каторжникам. Постава нашого священства в таборах СССР — це світла сторінка нашої Церкви і її духовенства, що дає запоруку її великого майбутнього в Україні.

Колгоспи

Висліди двадцятип'ятирічної колгоспної системи в Україні такі, що життєвий рівень українського села сьогодні нижчий, як колинебудь перед тим. Колгоспник — найбільше упосліджена людина совєтського режиму і під економічним та соціяльним поглядом стоїть на найнижчому щаблі структуральної драбини. Люди не зжилися з колгоспами, сприймають їх як щось штучне, протиприродне, накинене режимом, який ненавидять. Від 1953 р. помітна тенденція поліпшити побут колгоспника різними матеріяльними полегшами, що є, одначе, краплею води на розпалений камінь. Мій розмовець не мав змоги ближче приглянутись цьому відтинкові національного життя, але те, що запримітив і почув у розмовах з в'язнями чи „добровільно переселеними", свідчить, що переважна більшість населення цілої України, отже центральних і східніх земель, при першій нагоді відкине цю систему і вернеться до приватної власности. Він переповідає мені безконечні розмови своїх співв'язнів на теми розподілу землі і майбутнього сільсько-господарського устрою. На цій підставі можна сміливо твердити, що большевикам не вдалося створити сільсько-господарських фабрик, не вдалося вирвати в селянина глибокого прив'язання до землі і бажання мати її власною.

Білинський вважає, що скасування колгоспів — це перший крок в економічно-соціяльній ділянці, що його треба буде зробити в день по звільненні. Коли в'язні дискутують на ці теми, вони ясно мають перед очима технічні труднощі такого наглого переходу від колгоспної системи до приватницької. Вони враховують ці моменти і передбачають переходовий час та відповідне законодавство для збереження нормального функціонування сільського господарства. Але вони домагаються ясного поставлення справи і її негайної реалізації в міру технічних можливостей. Місяцями йдуть дискусії над справою справедливого і реального розподілу, передбачається поділ на голови чи родини, створення земельного фонду, з якого в міру потреби можна буде вирівнювати різниці і т. п. Розмови ці навіть не такі дуже теоретичні, бо беруть в них участь агрономи й інженери, що мають довголітню практику в колгоспному житті, знають потреби села і враховують державний інтерес. Така тематика — це в першу чергу домена українців з центральних і східніх областей, що мають в цій матерії більше знання і досвіду.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк, 149. 2nd Av.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 18-го листопада ц. р., в приміщенні Клюбу відбудеться

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР
БОГДАНА КРАВЦЕВА

(З друкованих і недрукованих поезій). Початок о год. 8 вечора.

• ПРАЦЯ •
• Help Wanted—Male •

ПОТРІБНО мужчин до продажу реальностей. Досвіду не потрібно. Помічне знання кількох мов. Можна заробити річно $15,000 або й більше. Приємний вигляд. Одна з найбільших бюр реальностей в Шикаго. Seek Mr. Palmer 3224 North Ave. Dickens 2-1000, Chicago, Ill.

• РОЗШУКИ •

Марія ЛАВРИНОВИЧ пошукує свого кревного Василя ЗАЗУЛЮ, який перебуває в ЗДА і просить подати відомість на адресу: MARIA LAWRYNOWICZ, Steinbach, Messhof, Krs. Tauberbischofsheim, Land Nordbaden, (Deutschland), Germany.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

KNOW YOUR AMERICA!

Який голуб набув найбільшого розголосу під час першої світової війни

СЛІДКУЙТЕ ЗА ПРАВИЛЬНОЮ ВІДПОВІДДЮ В ОГОЛОШЕННІ НАСТУПНОГО ТИЖНЯ В ЦІЙ ГАЗЕТІ.

KNOW THE TRIDENT
Savings & Loan Assn

Ми хочемо поширити наше звернення до кожного в справі ощадности. Це єдиний певний шлях, який дає надію для кожної людини на досягнення її фінансового забезпечення.

Останнього тижня було питання: Який стейт купив собі другий стейт? Відповідь: В 1677 р. Массачусетс купив у спадкоємця Джорджеса право посідання стейту Мейн за приблизно 1,250 англійських фунтів.

Trident SAVINGS and LOAN Association
1935 W. 51st STREET • GROVEHILL 6-7822
CHICAGO, ILL.

УКРАЇНСЬКІ ФОНОГРАФІЧНІ ПЛАТІВКИ
Заходіть або пишіть по українські й другі платівки. Висилаємо платівки по цілому світі. Пишіть щодня по український каталог платівок.
FOREIGN RECORD EXCHANGE
2219 West Chicago Avenue, Chicago 22, Ill., U.S.A.

УКРАЇНСЬКА АГЕНЦІЯ НА ПЕНСИЛВЕНІЮ, ОГАЙО І ВЕСТ ВИРДЖІНІЮ!
Висилка пачок з Харчами, Одягом, Ліками і іншими потрібними товарами
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ.
Мито оплачуване в ЗДА. — Ґарантія для достави.
CHESTER'S
1717 E. Carson Street, Pittsburgh 3, Pa.
год. денно від 12 до 6 веч.
Пишіть по наші безплатні каталоги.

МУЗИКА-НОТИ для СПІВУ І ГРАННЯ

Які можна набути в СУРМІ. — СОЛЯ, для співу і форт.

Лисенко М. — Минають Дні	$ .50
Лисенко М. — Незабудь Юних Днів	.50
Лисенко М. — Місяцю князю	.50
Стеценко К. — Вечірня Пісня	.50
Стеценко К. — В'ється Стежка	.50
Стеценко К. — Стояла я і слухала весну	.50
Степовий Я. — Степ	.50
Степовий Я. — Три Шляхи	.50
Степовий Я. — Гетьте Думи	.50
Наденко Ф. — В саду Осіньому	.50
Наденко Ф. — Хотіла б я піснею стати	.50
Глінка М. — Жайворонок	.50
Заремба В. — Дивлюсь я на Небо	.35
Заремба В. — Соловейко	.35

ДИТЯЧІ ДЛЯ ФОРТЕПІЯНУ

Сонєвицький І. — Веснянки	1.00
Сонєвицький І. — Літо	1.50
Фоменко М. — Моя Веселка	1.00
Дублянський В. — Цвіркунець, 63 варіянти	1.50
Барвінський В. — Наше Сонечко	.40
Гозенпуд М. — 10 Дитячих п'єс	.75

ДЛЯ СКРІПКИ І ФОРТЕПІЯНУ

Косенко В. — Соната	1.75
Ревуцький А. — Інтермеццо	1.00
Гайворонський М. — Альбом 34 Укр. Нар. Пісні	2.00
Гайворонський М. — Серенада - Думка	.50
Углицький П. — Марш Садовського	.35
Заремба, Присовський, Єдлічка — Квіточки з України	1.50

УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ НА ХОР

Зноско-Боровський — 60 Укр. Нар. Пісень, в обробці українських композиторів, як: Лисенка, Ревуцького, Демуцького, Леонтовича, Верьовки, Козицького, Людкевича, Лятошинського, Стеценка, Степового, Верикіського, Козицького, Колесси, Яцкневича, Кошевича, Козака, Косенка, Ревуцького, Наденка і інших. Люксусове видання в твердій оправі	5.00
Колесса Ф. — Наша Дума — 49 пісень для хору міш. і мужеського	1.50
Углицький П. П. — Пісня в честь Хрещення України	.25
Ревуцький А. — Заповіт, слова Шевченка для міш. хору з фортепіяном	.35

НОТИ ДЛЯ ПІЯНО-ГАРМОНІЇ

Олексон М. — Українські Народні Танці, Козачок подільський, Аркан, Катерина і ін.	1.50
Олексон М. — Українські популярні танці Но. I.	1.50
Олексон М. — Альбом, Гомін України, 34 танці і марші	2.00
Олексон М. — 5 різних альбомів — вартости $6 за	5.00

На складі ще маємо великий вибір нот на хори, мішані, жіночі, чоловічі. — Заходіть оглянути, або пишіть:
SURMA BOOK & MUSIC CO.
11 East 7th Street, New York 3, N. Y.

Пожежа на радаровому кораблі тривала понад п'ять годин

Ню Йорк, Н. П. — На радаровому кораблі воєнної фльоти, який находився на океані 152 милі на південь від Ню Йорку, вибухла пожежа, внаслідок цього один моряк згинув, — двох ще й досі бракує, а кільканадцять моряків попечені, в тому два важко. Пожежа почалася в збірнику з бензиною і перенеслася на цілий корабель типу „Ліберті", який був перебудований на радаровий корабель, що патрулював по Атлантійському океані. Після вибуху пожежі прибув на допомогу воєнний корабель — „Граммен Албатрос", але внаслідок полум'я не можна було ввійти на радаровий корабель, і рятункова акція обмежувалася до допомоги морякам. Пізніше приплили на допомогу інші воєнні кораблі. При допомозі літаків перевезено попечених моряків до шпиталю в затоці Джемейка.

Домагається припинити торгівлю дітьми

Вашинґтон. — Шеф Федерального Бюра для Дитячих справ д-р Марта Еліот вимагала на зборах стейтових і територіяльних урядовців відділів здоров'я рішучих заходів, щоб „зліквідувати чорний ринок, на якому торгують немовлятами". До цих заходів вона зараховує правну, соціяльну й лікарську опіку над незамужніми матерями. „Сама думка про продаж дітей огидна, — сказала вона, але продаж всетаки продовжується." Щороку народжується в ЗДА коло 150,000 нешлюбних дітей, з того коло 60,000 немовлят припадає матер'ям, молодшим від 20 років. Слідство виявляє, що незамужні матері схильні до того, щоб продавати своїх дітей і не радо приймають допомогу добродійних організацій в такій формі, як її тепер проєктується.

ВСЯЧИНА

ХТО ХОЧЕ ДОВГО ЖИТИ — МУСИТЬ МАЛО ЇСТИ

В нюйоркській Медичній Академії відбулися 14-денні наради, на яких обговорювали справу довговічности людей. Три лікарі доповідали про вплив дієти на довговічність людини. Один із них казав, що робив досліди з білими щурами і ствердив, що ті щурі, які діставали менше їсти, були здоровіші, краще росли та довше жили. На основі цих та інших дослідів лікарі ствердили, що пісна і скупа дієта — це ключ до довгого життя і здоров'я. Інший лікар твердив, що довговічність батьків є одною з умов довговічности їхніх нащадків. Ствердили також, що товсті особи хворіють на артеріосклерозу (ствердніння кровоносних посудин). Артеріосклероза не спричиняє високого тиснення крови, так само і високе тиснення крови не є причиною артеріосклерози — заявляли лікарі-фахівці. Але коли пацієнт є хворий на високе тиснення крови, тоді в нього швидшим темпом поступає розвиток недуги артеріосклерози, — заявив д-р Арон Келнер із Медичного Центру Корнелла в Ню Йорку.

ГІТЛЕРІВ КАМЕРДИНЕР ОПОВІДАЄ ПРО ЕВУ БРАВН

Гідлерів камердинер Гайнц Лінґе, який недавно повернувся з комуністичного полону з СССР, оповідає про те, як він палив тіла Гітлера та його коханки Еви Бравн. Лінґе твердить, що Гітлер від 1935 року жив з Евою немов із дружиною, хоч вона мешкала в окремій віллі. Про це ніхто не смів говорити в Німеччині під час Гітлерового життя. Ева довго не хотіла погодитися стати наложницею фюрера, бо вона походила з глибоко релігійної родини. Гітлер не хотів з нею одружитися, бо твердив, що тоді не мав би часу займатися політичними справами.

НЕ ЗНАЛА, ЩО МАЄ СТАТИ МАТІР'Ю

33-річна Жералдіна Моґінні з Лос Анджелес прибула до шпиталю, бо „їй щось боліло в шлунку". Вона була дуже здивована, коли на другий день стала матір'ю шестифунтової дівчинки. Не менш здивований був і її чоловік, 44-річний Клайд який одружений вже 10 років. „Ми дуже „зелені" в цих справах, сказав він, і це наша перша дитина".

ВИСТУП ТЕОДОРА ТЕРЕНА У МЮНХЕНІ

Відомий український оперовий співак, баритон, — Теодор Терен, виступив у Мюнхені в американськім радіо „Визволення" з українськими піснями досі неспіваними або забороненими большевицькою владою в Україні. Були це такі пісні як: М. Лисенка: „Гетьмани", „Ой Дніпре мій, Дніпре", Мені однаково", М. Волошина „Ой гляну я, подивлюся" (текст: Шевченка); М. Гайворонського: „Синя чічка" (текст: В. Бобинського) та „Надії" — Л. Лопатинського (текст: С. Черкасенка). Український відділ при радіо „Визволення" награв ці пісні на звукову стяжку і використає їх на різні авдиції, передавані в Україну, а головно під час національних свят, як: Листопадові дні, Базар, Крути, Свято Державности, Шевченкові Дні і т. п.

Короткі Вістки

● **У Дітройті** падав такий грубий град, що окремі градини мали в діяметрі три цалі. Деякі градини досягали розміру бейзболового м'яча.

● **Совєтські журналісти**, які подорожують по ЗДА, заявили через американську телевізійну стацію в Вашинґтоні, що американська преса невірно інформує читачів про Женевську конференцію. Вони також нарікали на те, що в Америці замало виставляють совєтських драматичних п'єс.

● **У Вашинґтоні** помер бувший секретар праці, єдиний демократ в уряді президента Айзенгавера — Мартин Петрик Диркін. Недавно він перебув операцію мозку, під час якої йому вирізали наріст. Після залишення урядового посту Диркін був головою робітничої спілки Об'єднане Товариство Влахарів.

● **Італійська** комуністична партія, хоч усе ще найсильніша в західній Европі, щораз більше втрачає свої впливи. Наклад комуністичної преси зменшився на 30%. Її кольпортери ходять вже по домах колишніх членів цієї партії і просьбами та погрозами намовляють далі передплачувати комуністичні газети. Щораз частіше в Римі, Мілано, Ґенуї і Туріно, векслі виставлені комуністичними організаціями, йдуть до протесту, бо їх вчасно не викуповують. Італійські комуністи бояться, щоб тепер не розписали в Італії виборів, бо не мають виборчого фонду.

УВАГА! ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
Нові підручники

ЗОЛОТІ ВОРОТА — читанка для української молоді — М. Овчаренко	$2.50
ПРОМЕНІ — читанка з українознавства для V і VI кляси — В. Радзикевич — К. Кисілевський	$2.50
УКРАЇНСЬКА ЧИТАНКА для III р. навчання укр. мови — Б. Романенчук	$1.50

Замовляти:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

• КНИЖКИ—ЖУРНАЛИ •

ВЕЛИКІ КНИГИ НЕПРОМИНАЮЧОЇ ВАРТОСТИ:
(Найкращий і дешевий подарунок і велика цінність у Вашій хаті).

1. **Фотоальбом „ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ"** (вся Україна і її історія та мистецтво в ілюстраціях) ... $12.50
2. **Словник чужомовних слів**, І. Бойкова, О. Ізюмова й ін. 27 тис. слів 6.00
3. **Українські народні казки „Вітрового Батька Торба"**, кожна сторінка ілюстрована ... 1.50
4. **ЦВІРКУНЕЦЬ**, 63 варіянти укр. нар. пісень для початкової гри на фортепіяні ... 1.50

Замовляйте у:
M. BORETSKY
68 Maxwell Road
Chapel Hill, North Carolina
(Всі книгарні і попередніх відборців прошу відмотувати мою нову адресу і туди спрямовувати кореспонденцію.)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Дністер" Відд. 361 відбудуться в суботу, 19-го листопада ц.р. о год. 8-ій веч., в домівці при 119 Ave. A. I. поверх. У програмі протокол, звіти: фінансовий, опікунів хворих, кореспонденція, біжучі справи, річні збори, виборчі збори, внески й запити. Перед зборами можна вплачувати членські вкладки. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Варагура, рек. секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка Відд. 372 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 19-го листопада, о год. 7:30 веч. в Домі VFW, Вашингтон вул. Проситься членів обов'язково прийти, бо є важні справи до полагодження. — К. Наконечний, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ Відд. 8, повідомляє своїх членів, що збори Т-ва відбудуться в неділю, 20-го листопада, о год. 2-ій попол., в залі Клюбу, 13 Washington St. Приймаємо членів до Союзу і Т-ва без вступного. — В. Мандзій, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — 397 Відд. повідомляє своїх членів, що побір складок буде в суботу, 19-го листоп. від год. 5-6-ої веч. і в неділю 20-го від год. 12-2-ої з полудня. Зближається кінець року, тому всі залеглості мусять бути вирівняні. — М. Субтельний, гол.; О. Штогрин, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — С-во Преч. Діви Марії Відд. 259 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 20-го листопада, о год. 1:30 попол., в церковній залі 4952 So. Paulina St. — П. Трусяк, рек. секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 19. листопада, о год. 7-ій веч., в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 206, відбудуться в суботу, 19-го листопада, в параф. залі при 74 Геррис Евеню, о год. 7-ій веч. Збори відбудуться в суботу тому, що заля буде занята в неділю. На тих зборах будуть важні справи до обговорення. Просимо всіх членів вирівнювати точно кожного місяця свої вкладки до Т-ва і Союзу, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Б-во св. Димитрія, Відд. 288, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го листопада зараз по Службі Божій, о 1-ій год. попол., в церковній залі 3rd & Carbon St. Проситься усіх членів прибути і вирівняти свій довг. — В. Копчук, В. Заґвотський, Д. Мушастий.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори 117 Відд., Т-ва Запорозька Січ, відбудуться в суботу, 19. листопада, в домівці 33 Е. 7-ма вул., 2-ий поверх в Ню Йорку. Прилюдність всіх членів обов'язкова. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, секр.

Праця—Help Wanted—Agency—Праця

Шукаєте праці — шукаєте робітника?
Зверніться до Аґенції Посередництва Праці
TOMPKINS SQUARE EMPLOYMENT AGENCY
33 — 3rd Avenue, New York 3, N. Y. • Tel. ORchard 4-1137
Особливо потрібні кваліфіковані, або некваліфіковані, робітники до праці в ресторанах:
КУХАРІ, БУФЕТОВІ (COUNTERMEN), КЕЛЬНЕРИ, ПОСЛУГАЧІ, ПОМИВАЧІ і ін.
• Заходьте до нашої Аґенції, яка існує вже 30 років! • Наша Аґенція відома, що дає охочим добру й добре платну працю! Переконайтеся про це!
JOHN GELETY, власник

• MISCELLANEOUS •

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ МЕТА
201 EAST 14th STREET
NEW YORK 3, N. Y.
• Радіо-технічний відділ „МЕТИ" приймає до направи радіоапарати всіх европ. та амер. марок, телевізори, машинки до писання, фотоапарати, а також різні електричні прилади по дуже низьких цінах. • Тільки в „МЕТІ" ви зможете направити, переробити, перемоделювати та позолотити ювелірні вироби. — Крамниця „МЕТА" перешліфовує та вправляє діяманти та інші дорогоцінні камені.
Власник „МЕТИ" Борис Ковалів особисто направить ваші годинники та біжутерію і дасть вам цінні фахові поради.
Клич „МЕТИ" — ШВИДКО—ДОБРОЯКІСНО—ДЕШЕВО.
Ваша відповідь — СВІЙ ДО СВОГО

you get so much for so little

kitchen phones
save steps . . . make answering easy . . . give you welcome privacy. For information, just call your Service Representative at your Telephone Business Office.
and now you can have **telephones in COLOR**
New Jersey Bell Telephone Company

• REAL ESTATE •

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВИХ І СТАРШИХ ДОМІВ,
як „ренч і спліт левел" на великих лотах в гористих околицях; тільки 12 миль від Нюарку і 22 милі від Ню Йорку.
WALTER KOSTER — Українське Бюро
Pembrook Road and Route 22 — Mountainside, New Jersey
Tel. WEstfield 2-5800

• FARMS FOR SALE •

БАЖАЄТЕ МАТИ ФАРМУ?
Пишіть по-українськи за безплатними описами (в укр. мові) і знимками фарм.
VIC'S FARM AGENCY
113 W. Division Street,
Neillsville, Wisconsin

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ Відд. 342 повідомляє усіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. листопада, о год. 2-ій попол., в церковній залі. Проситься усіх членів явитись на час. Пригадуємо довгуючим членам, щоб вирівняли свою належитість бо інакше будуть суспендовані. Проситься виплачувати вкладки на зборах. — Гр. Волянський, Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

Посмертна Згадка

ОЛЕКСАНДЕР КОСТЕЦЬКИЙ, довголітній член і предсідник Б-ва св. Василія Вел., Відд. 87 УНСоюзу в Ланкестер, Н. Й., упокоївся в Бозі 27-го жовтня 1955 р. Покійний походив зі села Варваринці, пов. Теребовля, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1914 р. Полишив в смутку дружину Марію, 4 синів, 4 невістки і 7 внуків. Похорон відбувся з дому Покійного 31-го жовтня до грек.-кат. церкви св. Василія, а відтак на цвинтар St. Mary's, Lancaster, N. Y. — В. Й. П.!

М. Трояновський, секр.

ТАРЗАН, ч. 3574. Клопіт

Ближча зустріч із цивілізацією викликала в мавполюдини палке бажання вернутися до улюблених джунглів, — — але вмішалася доля. Пронизливий крик пролунав у вузькій вулиці. Стривожений Тарзан миттю обернувся і побачив, як п'яний креол напастував гарну дівчину.

• ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ •

АРКА, 48 Е. 7-ма вул. Ню Йорк (GR. 3-3550) одинока в США має европейські термометри Цельзія

Гриби з Карпат! SURMA 11 East 7 St., New York 3

• ВАКАЦІЇ •

Miami, Florida
Маємо кімнати до винайму. Пишіть або їдьте просто до:
Mr. & Mrs. M. SZPAK
257 N. E. 17th Terrace, Miami 32, Florida. — Phone 82-2692

• Business Opportunity •

Miami, Florida
Маємо першорядні апартаменти до винайму.
Пишіть або їдьте до:
Mr. & Mrs. FRANK TARANDA
650-692 N. E. 85th St., Miami, Fla., Phone P.L. 8-1078

• AUTO •

1956 CHEVROLETS 1956 FORDS 1956 PONTIACS
• Save at Barrel •
Highest trade in allowance. — See our big display of 175 Cars — 1955's to 1950's.
BARREL AUTO
499 North Broad St., Elizabeth, N.J.
ELizabeth 3-9826

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

ТРЕТЄ ВИДАННЯ
ЦВІРКУНЕЦЬ
ЗБІРКА
на основі українських народніх мелодій для початкової гри на фортепіяні
63 Варіянти. — Ціна $1.50
Замовляти:
"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ВЕСЕЛА РОЗВАГА ДЛЯ РОДИНИ —
давнє Коломийське видання
СОННИК
— з —
„МАГІЧНИМИ ШТУКАМИ"
— та —
„товариськими забавами".
Ціна — 40 цнт.
Замовляти в „Свободі":
"SVOBODA"
83 Grand Street,
Jersey City 3, N. J.

Вже вийшла з друку
КУХОВАРСЬКА КНИЖКА
Наталі Костецької
Перший випуск
„М'ЯСИВА"
Коштує 60 центів.
42 докладні приписи м'ясних страв.
Замовляти:
"SVOBODA"
P. O. Box 346
Jersey City 3, N. J.

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568